

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenem nedelje in praznika.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—

Neoviseh političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

URAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Dr. Žerjav za revizijo ustave.

Na seji poslovnega odbora slovenske seljačke demokracije je vodja slovenske SDS dr. Žerjav predlagal, da se seljačka demokracija prične boriti za revizijo ustave.

Na predlogu samemu ni nič posebnega, ker so vsi uvidevni politiki Jugoslavije že davno spoznali, da ustava v sedanjih oblikah ne bo mogla ostati in da jo bo treba revidirati, če hočemo doseči resnično konsolidacijo Jugoslavije.

Senzacija pa je v tem, da je stavil tak predlog dr. Žerjav. Zakaj ni bilo v Sloveniji tako odločnega nasprotnika vsake revizije ustave, kakor je bil dr. Žerjav in njegova stranka. Zadostovalo je, da je kdo samo omenil možnost revizije ustave in že so bili vsi esdeesarski listi plat zvana in pisarili, ko da bi bila država v nevarnosti. Sedaj pa sam šef SDS predlaga revizijo ustave!

Povsod na svetu se dogaja, da politiki pod silo argumentov menjajo svoje nazore. Toda v res parlamentarnih državah, kjer imajo politiki smisel za političen takt, grede taki zmotljivi politiki v pokoj, ker zahteva to spoštovanje do volivcev. Vendar ne morejo svoje odgovornosti se zavedajoči politiki govoriti volivcem danes eno, jutri pa drugo stvar. Politični nazori vendar niso srajca, ki bi jo človek vsak hip menjal, temveč so utemeljeni v notranjosti človeka, v njegovem prepričanju. Zlasti pa to velja, kadar gre za tako velike stvari, kakor so ustavna načela. Tu vendar ne gre za kako prazno dnevno vprašanje, temveč za temeljno vprašanje ureditve države. Ali naj bo naša država centralistično ali avtonomistično urejena, to je glavno vprašanje, ki je zvezano z vprašanjem revizije ustave. In zaradi tega vprašanja so se vodile v Jugoslaviji najbolj ogorčene borbe, zaradi tega so trpel tisoči in tisoči Jugoslovani in požrtvovalno sledili svojim voditeljem in jim bili zvesti. Sedaj pa pravi nakrat eden teh voditeljev svojim volivcem, da se izrečejo za vprašanje, ki so ga še včeraj obsojali in da obsodijo vse svoje žrtvovanje, ves svoj boj. Zakaj pa je bil potem ves boj? Zakaj pa niso ti nedosledni politiki že takoj od začetka zavzeli znano stališče in obvarovali narod pred nepotrebnim bojem?

Ni politik na vodilnem mestu zato, da se kot prvi zmoti, temveč da je voditelj, ki ima prav in ki se kot najposobnejši zmoti tudi kot zadnji. Politik, ki se zmoti kot prvi, zanj je mesto le v zadnjih vrstah volivcev, kjer ne more njegova zmota privedi niti enega k zmoti. Zato je za voditelja, ki je bil toliko časa glavni reprezentant boja za ustavo in njeno centralistično ureditev, v hipu, ko to stališče ne samo opusti, temveč zavzame čisto nasprotno stališče samo ena pot, da se iz političnega življenja umakne.

Samo to je pravičen in logičen korak, ki ga pa šef slovenske SDS seveda ne bo storil, ker vladajo v slovenski SDS čisto posebne razmere, kakršnih pristaši nobene druge stranke ne bi prenašali. Zlasti pa ne bi prenašala takega skakanja od enega načela na drugega niti ena inteligentna stranka. Ali je v resnici samo slovenska esdeesarska »inteligentca« tako žalostna, da prenese vse? Ali se ti gospodje ne sramujejo pred onimi svojimi znanci, katerim so včasih govorili o veliki vrednosti naše ustave, če jim pa bodo sedaj morali govoriti o njeni nesprejemljivosti?

Pri tej priliki pa je treba konstatirati še eno stvar. V hipu, ko se je šef SDS izjavil za revizijo stave in ga njegova stranka ni demontirala, je tudi zadnji

Pretep v skupščini.

Beograd, 1. marca. Na včerajšnji popoldanski seji narodne skupščine je prvi povzel besedo Čeda Kukanović. Naglašal je, da je treba spraviti na svetlo vsa nepravilna dejanja, ki se vrše v državi, ker ne gre samo za glavnjačo, temveč se ta sistem razteza na vso državo. V naši državi je sploh že uveden tak režim, da se ljudje zatvarjajo samo zato, ker si nočejo vzeti legitimacije radikalne stranke. — Kokanović opisuje razne zlorabe, ki so se v posameznih krajih izvršile ob volitvah. Obsoja postopanje vlade, ki omogoča, da ljudje na policijskih oblastih izvajajo kar svojo osebno nasilniško voljo.

Potem je dobil besedo Milan Kostić, za njim pa je podal svojo izjavo

minister DR. ANTON KOROŠEC.

»Kar se s pričujočim predlogom zahteva in kar so posamezni poslanci tu navajali, je treba razdeliti na dvoje. Prvo je vprašanje samega posloppja, ki ga uprava beograjskega mesta uporablja za zapore. Drugo pa je vprašanje policijskega sistema ali kakor se ta naziva: režim glavnjače. — Posloppje glavnjače je že prestaro in danes ne ustreza več potrebam Beograda. Vsega skupaj je 12 sob za moške in 2 sobi za ženske jetnike. Štirji večji oddelki, ki se nahajajo pod pisarnami uprave mesta prav v kleti, niso niti higijensko niti gradbeno pripravljeni, da bi služili za zapore. Tudi pisarne za uradnike so tesne, majhne, vlažne in nezdrave. V zaporih je prostora največ za 60 do 70 oseb. Nabere pa se jih vsak dan do 350, včasih pa tudi do 500. Skozi pisarne prihaja vsak dan veliko število tujcev, kar v očeh inozemcev na vsak način škoduje ugledu naše države. — Včeraj sem iznenada posetil pisarno in zapore mestne uprav, med drugimi tudi sobo št. 5, famozno glavnjačo. — Beograjska občina bi morala zgraditi novo posloppje za policijske zapore. — Toliko o vprašanju posloppja.

Kar se pa tiče policijskega sistema si jemljem prostost, izjaviti ter odkrito in iskreno priznati, da se utegnejo tu — kakor povsodi — dogajati ekscesi in prekršitve zakonov. Tako je povsod.

Tu se oglasi Štefan Radić: Tega ni nikjer. Ni res da: »kakor povsod.« To je skrajni jezuitizem. Kaka nesramnost je to! Kje je še tako? Povejte!

Po Koroščevi izjavi in po tem Radićevem nastopu je v skupščini nastalo veliko vpitje in predsedniku je komaj uspelo, poslance malo pomiriti. Toda Štefan Radić in poslanci kmečko-demokratske koalicije niso dali dr. Korošču miru, da bi nadaljeval svoj govor. Štefan Radić kliče: »To sta Vam sestavila Velja in Čeda. Kje je še tako, povejte!« Velik nemir. Pavle Radić: »Ne boste dalje govorili, dokler ne poveste, kje je še tako. Vi bi radi iz vse Evrope napravili glavnjačo.« Hrup postaja vedno večji. Predsednik posreduje. Štefan Radić: »Ne pustimo tako govoriti. Vi ste radikalski zaslužjenec mi smo pa svobodni ljudje.«

ostanek esdeesarskega programa šel po vodi.

Od vseh idej, ki jih je še ostalo SDS, je bila zvestoba do Vidovdanske ustave, zadnja. Sedaj je še te ideje konec in ostale je divna nepopisna praznota. Zato je v redu, da je slovenska SDS čisto kapitulirala pred Radićem, ki ga je včasih tako zelo napadala.

In taka nedosledna stranka, ki je brez vsakega programa, ki je zatajila že vsa glavna načela, naj bo zastopnica naprednjakov? Mislimo, da so ti le nekaj boljšega zaslužili. Ali pa se motimo?

Vpitje dosega višek. Predsednik zveni, da bi pomiril poslance. V tolikem hrupu se ne čujejo medklici, ki padajo od vseh strani.

Dr. Korošec stoji na svojem mestu. Ko se kričanje nekoliko poleže, poskuša nadaljevati svoj govor in pravi: »Danes najjavljam, da bom vsak tak policijski nastopek, kadar le zanj izvem, najstrožje kaznoval.«

V hrupu se vmeša dr. Vilder z nekim medklicem. Štefan Radić pa ponavlja svojo: »Kje je še tako, govorite!« Dr. Korošec: »Dovolite mi, da govorim. Imeti moram za to čas in prostor. Ne morem vsega naenkrat povedati.«

Med tem so poslanci drug za drugim zapustili svoje klopi in se jeli zbirati okrog notranjega ministra. Predsednik dr. Perić jih poziva z besedo in z zvonjenjem, naj se vrnejo na svoje prostore.

Dr. Korošec potem nadaljuje: »Vse slučaje, ki so jih gg. poslanci tu navedli in obravnavali, bom dal najvestneje preiskati. Krivce bom kaznoval in po zakonu proti krivcem postopal.« Te ministrove besede je vladna večina pozdravila z velikim odobravanjem. Štefan Radić pa kliče zopet: »Kje je še tako, govorite! Dokler tega ne poveste, Vam ne dam govoriti!« — Nato veliko vpitje in protesti pri večini. Štefan Radić: »Povejte nam en sam primer, saj ni treba več!« Dr. Korošec skuša dalje govoriti, toda Štefan Radić ga prekinja z besedami: »Nič, nič. Kje je tako?« — Kričanje se zopet prične. Dr. Ivan Pernar se je začel ostro pripraviti. V prepričanju se je vmešal tudi poštni minister Vljako Kocić ter zaklical proti Pernarju: »Pridi no že sem! Zakaj neprestano pretiš vsemu svetu; nesramnež ti?« Dr. Pernar ostro reagira: »Glej me, že grem. Kaj pa ti čakaš?« — Kocić: »Molčite!« — Dr. Pernar: »Ti molči!« Kocić: »Ti moraš molčati, ker si prihajal zaradi kablov k meni. Kablovec! Ti si edini poslanec, ki je prihajal k meni zaradi kablov. Dr. Pernar: »To je laž.«

Predsednik neprestano kriči in na koncu pozove k redu ministra Kocića in dr. Pernarja. Med poslanci pa se razvname vedno večji hrum in vznemirjenost. Predsednik nikakor ne more vzpostaviti redu. Dr. Korošec zastoj poskuša, da bi govoril, ker ga Radić neprestano prekinja z vprašanjem, kje da je še kaka glavnjača. Dr. Korošec: »Ne bova tekmovala, kdo od naju bolj kriči. Nemir je vedno hujši in ostrejši in kmalu pride do pretepa. Poslanci začno skakati iz svojih klopi in se približujejo Štefanu Radiću. Tudi v ministrskih klopih se začno gibati. Radikali najprej prosijo Radića, naj ne razgraja, potem mu pa začno pretiti. Radić vsega tega ne vpošteva, temveč neprestano vpada. Dr. Korošec pravi, da ne more Radića prevpiti, in zato neha govoriti. Radić pa še vedno kliče vmes. Začenja se metež. Poslanci se zbirajo okrog Radića, radikali po mu kličejo: »V blaznico s teboj!« Ne smeš vse narodne skupščine hujskati!«

Pretep se začne.

Radićevci se zbirajo okrog Radića. Dr. Pernar se še naprej prepira s poštanim ministrom Kocićem. Začenja se pririvanje. Poslanci se pričenjajo grabiti za grla. Prvi začne Toma Popović, ki kriči: »Nečemo več tako!« Pernar nastopi proti njemu in že pade prvi udarec. Toma Popović sune Pernarja v trebuh. Dr. Pernar se malo zviže, kmalu je pa zopet pokonci. V tem trenutku navali nanj radikalski poslanec iz Kruševca Vojvod Luna. Toda Pernar ga udari s pestjo po čeljusti, da se mu takoj vlije kri. Vojvod

Luna prime za samokres. Toda okrog njega se zbera radikalni poslanci in ga izvlečejo iz gneče. Toda Luna se krvav in opraskan, kakor je bil, ruva naprej in pravi, da mora obračunati. Zdaj začno tudi ministri skakati iz svojih klopi. Simonović kliče: »Ne moremo več tako naprej. Sedaj jih moramo za tri seje izključiti.« Med poslanci se pretep nadaljuje. Sodelujejo Tešman, Nikolić, Milutinović, Sretenović, Svejtkanović in Agatonović na strani vlade, od radićevcev pa Pavle in Štefan Radić, Pernar, Maček in dr. Klerikalci neprestano kličejo: »Udari!« Toda nihče noče naprej, da bi se tepel. Nekaj stolov zleti poslancem na glave. Vilder se prereka z ministri in kliče: »Tako se tukaj vlada.« Vljako Kocić odgovarja: »Mi smo bili 50 let v opoziciji.« Vilder odvrta: »Da. Bili so radikali, ki pa so že pomrli.« Kocićin Simonović se že pripravlja k pretepu. Predsednik skupščine odide iz dvorane. Novinarji so poskakali iz svojih klopi v dvorano in se pomešali v gnečo. Radikali so se obrnili proti radićevcem in jim klicali: »Ah mislite, da boste tako z nami postopali. Koliko časa naj vas še trpimo tukaj. Če vam ni všeč tu, pa pojdite!«

Skupščinski služabniki so zaprli vrata dvorane, ker je bilo nevarno, da se tudi galerija ne vmeša v pretep. — Končno so se poslanci vendarle nekoliko umirili.

Dr. Korošec nadaljuje svoj govor.

Ko se je prekinjena seja nadaljevala, je dr. Korošec nadaljeval svoj govor in ovrigel nekatere navedbe govornikov o komunističnem procesu. Komunisti so, pravi dr. Korošec, leta 1924 začeli sistematično učiti svoje ljudi, kako se naj vedejo pred preiskovalnimi oblastmi. Štefan Radić dela zopet medklice; Korošec pa nadaljuje: Leta 1925 je v jugoslovenskem komunističnem listu »Celić«, v številki 6, tiskanem v Parizu, izšlo navodilo, kako se morajo komunisti vesti pred preiskovalnimi oblastmi.

Dr. Korošec citira na posamezne pasuse in pravi med drugim: »Vsak član mora pred sodiščem zatrdjevati, da je bil tepen in da mu je bilo priznanje izsiljeno, ne glede na to, kako se mu je pred policijo res godilo. — Po teh besedah je v zbornici zopet nastal velik nemir.

Dr. Korošec je v nadaljevanju izjavil, da je pripravljen vložnemu predlogu priznati nujnost. Vendar pa ne more vsega tudi hitro izvesti, če bi se določila anketa. Zato ankete ne sprejme. (Odobranje pri večini.) Obeta, da bo izvedel preiskavo in krivce najstrožje kaznoval.

Nujnost predloga je bila nato pri glasovanju odklonjena.

Predsednik naznanja, da je drugi dan dan interpelacij in da so na vrsti interpelacije Ivana Puclja na finančnega ministra, Ivana Peštaja na ministra za socialno politiko in dr. Gosarja na poštne ministra. Ker je finančni minister zadržan, se bo takoj prešlo na Peštajevo interpelacijo.

Predsednik je za tem prečital tiste pasuse iz Radićevega govora, za katerih naj bi bil kaznovan. Ugotavlja, da je Štefan Radić s svojimi trditvami razžalil Nj. Vel. kralja. Zato predlaga skupščini, da Radića za tri seje izključi.

Štefan Radić nato odgovarja, da je predsednik samovoljno tolmačil njegove besede in protestira proti temu. Če pa skupščina sprejme predsednikovo mnenje, pravi, vedite, da od jutri naprej ne bo prečanov več v parlamentu.

Predsednik je dal svoj predlog na glasovanje. Predlog je bil sprejet in Radić za tri seje izključen.

Lakota v južnih krajih.

Že opetovano smo nastopili proti političnemu izrabljanju lakote, ki vlada v južnih krajih. Nismo pa proti temu nastopili samo zato, ker se mora vsakemu poštememu človeku želodec obrniti, ko vidi, kako skušajo nekateri strankarji celo človeka v največji nesreči strankarsko izrabiti, namesto da bi mu pomagali, temveč tudi zato, ker se boče vprašanje lakote popolnoma napačno rešiti.

Predvsem je treba povdariti to-le: Kadar zadene kako pokrajino nesreča, da jo vsled elementarnih nezdog zadene nesreča, potem je jasno, da mora država kot najmočnejša gospodarska edinica in kot najvišja narodna organizacija pomagati kot prva. Enako jasno pa je nadalje, da morajo za podporo države potruditi se najprej oni, ki imajo od naroda mandate in politično moč, da bodo narodni interesi resnično varovani. Ta naloga je pripadla v prvi vrsti seljaški demokraciji. Dejansko je ona tudi največ kričala o lakoti in jo najbolj ogabno politično eksploatirala. Pri tem pa je storila vse, kar je bilo v njeni moči, da bo vladna kriza čim kasneje rešena, čeprav je dobro znala, da vlada v demisiji ne more podvzeti nobenih večjih korakov. Zaradi lakote bi vsi ti kričuni o lakoti morali v prvi vrsti skrbeti, da bo vladna kri-

za rešena dejansko pa so delali ravno nasprotno. Ali si je mogoče misliti bolj brezvestnega postopanja.

Ker pa smo že pri lakoti in ker se tudi pri nas nekateri umetno ešofirajo, je pa treba povedati še nekaj. Tudi lakota je treba razlikovati od lakote. Prava lakota kot deželna nesreča je le tam, kjer tudi za denar ni mogoče nič dobiti. Take lakote pa nimamo nikjer v državi.

Imamo samo pomanjkanje, ki pa ne vlada samo v južnih krajih, temveč tudi v Sloveniji. Tudi pri nas so ljudje, ki nimajo nič za jesti, tudi pri nas so brezposelni, ki vidijo v samomoru edino rešitev, zakaj se pa teh ljudi nihče ne usmili. Kdor hoče dobro izkazovati bližnjemu, temu ni treba hoditi bogve kako daleč in kdor hoče pomagati, ta more vsak dan v svojem kraju zatreči toliko gorja, da bo pravi dobrotnik svojega naroda. Kaj treba hoditi daleč, ko pa je pred nosom bude toliko, da bi se moral kamen omehtati. Samo pogledite v rodbine brezposelnih, starupokojencev in drugih revežev.

A kdo se zmeni za gorje teh! Ali se morda to gorje ne da tudi politično eksploatirati? Ali so mar volivci samo v južnih krajih?

Kaj je z arhivom Kriegsüberwachungsamta?

To vprašanje zanima mnoge naše rojake, ki so bili med vojno politično preganjani, internirani, konfinirani ali zaprti. Naravno, da se je mnogokdo obrnil na me, naj bi mu na Dunaju našel ta in ta akt. Doslej imam že 21 slučajev v evidenci. Tudi mene samega to zanima, kajti poravnati imam težke račune z ljudmi, ki se danes štulijo med velike patrijote, pa so bili ob začetku vojne ostudni špijoni in denuncijanti, ki so delali grde krivice svojim rojakom, — in ako so tudi denuncirali resnico, ni njihov greh nič manjši. Čas bi bil, da nekateri take tiče postavimo na sramotni oder.

Politična preganjanja so se vršila vseskoz na inicijativo vojnih oblastnikov. V Trstu samem je bivši namestnik in poznejši notranji minister knez Hohenlohe preprečil zapiranje naših rojakov, — drugod tega ni mogel storiti. — Ko je bil v poletju 1916 notranji minister, sem bil pri njem. Na poti iz Lipnice v Goellersdorf me je bil naš detektiv Mahorčič na Dunaju pustil na svobodi, — in jaz, interniranec, sem svobodno prišel do notranjega ministrstva, vrhovnega šefa vse policije. Ali svojo onemoglost proti soldatski mi je drastično tako-le označil: Ljubi moj G. — bila sva si osebno jako dobra — ako bi jaz, c. kr. notranji minister, šel na ulico, in bi me po kakoršnikoli pomoti aretirali kak feldvebel, bi imel težkih muk, predno bi me izpustili. Take so bile razmere, ki so nas takrat dušile. In na stotine nas je, ki imamo v nekem arhivu dokumente o tem našem mučeništvu. Naravno je torej, da bi marsikdo rad dobil vsaj svoj akt v roke, ki bi mu dal odgovor na marsikako zagonetno vprašanje.

Med vojno je bilo malokomu znano, da obstoji neki Kriegsüberwachungsamt. Najbolje smo zanj vedeli konfiniranci in interniranci, ki smo pisali nanj svoje pritožbe. Vedeli

smo, da mu je načelnik sekcijski načelnik Svoboda od notranjega ministrstva. Za nas na jugu je bil referent g. dr. Rudolf Andrejka, ministerjalni tajnik istega ministrstva, ki je naredil za naše ljudi, ako je le kaj mogoče storiti. Veliko to ni bilo, ali vendar so slučajji, ki — niso slučajji, in marsikomu bi se huje godilo, da ni bilo včasih nevidne roke, ki je pomagala. In dasi je bil dr. Andrejka referent Kriegsüberwachungsamta, vendar je le bil — Slovenec, ki je pomagal, ako je kje mogoče brez posebne nevarnosti — da bi tudi njega zaprli.

Po vojni je v Avstriji notranje ministrstvo en del Kanzleramta, zato so ponosno palačo na Judenplatzu izpraznili. Ves arhiv Kriegsüberwachungsamta so zmetali v zaboje in shranili v neki kleti v bivšem ministerstvem predsedstvu v Herrengasse. — Toda v Avstriji imajo za stare arhive ved še smisla nego pri nas in zato se vse preostaline iz bivše monarhije lepo vreajo. — In pred nekaj dnevi je prišel na vrsto tudi arhiv bivšega Kriegsüberwachungsamta. Vse zaboje so prepeljali v Kriagsarchiv v Stiftkaserne, ki je ravno nasproti mojemu stanovanju. Tu začno prihodnji mesec s sortiranjem in urejevanjem. To delo je preračunano na vse poletje. Potem bo mogoče najti vsak akt, ki je ohranjen.

Za nas pa je važno vprašanje, kako pridemo do teh aktov, v kolikor bomo mi imeli interes do njih. Ali jih bo mogla naša vlada kar zahtevati zase, ali pa bomo morali prositi tukajšnje oblasti, da nam dovolje unogled? O tem pa razmišljajte v domovini. Dr. Ploj in dr. Pirkmajer sta se bavila s temi zadevami na Dunaju in torej moreta dati v stvari najboljše informacije. — Ker bo veliko interesentov za te akte, bilo bi prav, da se to vprašanje do konca poletja razčisti.

A. G.

Radč in novinarji.

V slavo demokratičnosti šefa seljačke demokracije se je vršila pred beograjskim sodiščem zanimiva razprava proti novinarju Gobjku Božoviću. Njega je namreč tožil dr. Nikič vsled intervjuja, ki ga je Bojković z Radčim imel in ki ga je objavil v »Politiki«. V tem intervjuju je Radč med drugim dejal, da hoče dr. Nikič prodati Ljubijo nekemu konzorciju. Na prošnjo je Radč potrdil uredniku »Politike« Milosavljeviću, da je Božović popolnoma pravilno zabeležil njegov intervju ter tudi izjavil, da prevzame zanj vso odgovornost.

Pred sodiščem pa je St. Radč to svojo izjavo nakrat preklel in dejal, da je vse izmišljeno, da je sicer Božović njegovo izjavo stenografiral, a jo netočno zabeležil ter da zrednišvo »Politike« spreminja njegove izjave po politični potrebi.

Z ozirom na to neverjetno izjavo Radča je pred sodiščem Božovićev zagovornik, bivši zemljoradniški poslanec Dušan Dimitrijević imel zelo umesten govor o delu novinarjev. Ti se vedno trudijo in pehajo, velik del politikov pa njih delo samo izkrošča v svoje strankarske in egoistične namene. Ti politiki spravljajo preko novin vse v svet, kar jim konvenira, odgovornost pa prepuščajo potem listom. Tako se je zgodilo tudi Božoviću, ki je vedno pošteno in verno objavljaj poročila.

Božović pa je v svojem zagovoru med drugim govoril o svojem razmerju do Radča ter opisoval težki položaj novinarja, čeprav obstoj je vedno nesiguren. Bil je samo žrtev poklica in vse izjave politikov je vedno točno zabeležil. Dokler je bil Radč prosvetni minister, je iz strahu, da ne bi bil pokopan spo-

razum z radikali, stalno dementiral svoje govore, ki jih je imel v Dalmaciji in Hercegovini. Radč je opetovano hvalil Božovića kot vestnega in točnega poročevalca ter kot popolnega stenografa. To more vse dokazati s pričami.

Na koncu svojega zagovora pa je dejal Božović: »Ako gospodje mene obsodite, potem ste čisto zavrli informativno novinarsko službo. Apeliram na vas, da liberalno tolmačite reakcionarni zakon o tisku, s katerim je izrečena svoboda tiska.«

Sodni dvor je nato po daljšem posvetovanju oprostil novinarja Božovića vsake krivde, ali obenem konstatiral, da obstoji kleveta in zato je sodni dvor sklenil, da odstopi akte preiskovalnemu sodniku, da izvede kazensko preiskavo proti St. Radču.

K tej razpravi je menda potreben komentar samo oni zaslepljeni inteligenci, ki pričakuje, da bo Radč v resnici dovedel demokracijo k zmagi.

Politične vesti.

— Seja narodne skupščine. Vlado predlog za pomoč gladujočim krajem soglasno sprejet. — Glavničaja pred skupščino. Za večrajšnje sejo skupščine je vladalo največje zanimanje in je bila skupščina skoraj polnoštevno zbrana. Tudi vsi ministri so se udeležili seje. Takoj po prečitavanju sejnega zapisnika se je spominjal predsednik dr. Perić v lepem govoru pokojnega Ljube Jovanovića. Vsa skupščina je stoji poslušala iskreni govor dr. Perića ter zaklicala koncem govora blagopokojniku trikratni »slava«.

— Nato je bil prečitana kraljevi ukaz o demisiji prejšnje vlade in o imenovanju nove vlade. — Prečitana so bila nato razna poročila, med drugimi poročilo glavne kontrole, ki zopet odklanja odobritev nekaterih kreditov. Tako kredit v znesku 10 milijonov dinarjev za prehrano pasivnih krajev, nadalje kredit 59.855.000 Din za izplačilo zaostalih penzij in več sličnih stvarnih kreditov. — Skupščina je nato prešla na razpravo vladnega predloga o pomoči gladujočim krajem. Kot prvi je govoril v imenu opozicije poslanec Predavec, kateremu seveda vladni predlog ni po volji. Predvsem graja, da ni vlada izvedla že pred štirimi meseci sprejeti nujni predlog opozicije, ker bi potem bila lakota že odpravljena. Nato sta govorila za opozicijo še poslanec dr. Besarović in Niča, vladni predlog pa je zagovarjal poslanec Ceda Radović. Pri glasovanju je nato skupščina soglasno priznala nujnost vladnemu predlogu.

Opozicija je morala s kislim obrazom glasovati za nujnost. — V razpravo je nato prišel nujni predlog seljačke demokracije, da izvoli skupščina sedemčlansko parlamentarno anketo, ki naj preišče razmere v glavničaji, kakor se imenuje zapor beograjske policije. V imenu opozicije je najprej govoril poslanec Sava Košanović. Podrobno je opisoval razmere v beograjski glavničaji, ki pomeni pravi škandal za vso državo. Zlasti je opisoval, kako se brutalno postopa z aretiranci. Ostro je grajal prenatrpanost glavničaje. Zlasti nezaslišano je, da je mladina zaprta skupno z največjimi zločinci, kar more povzročiti popoln moralen propad mladine. Govornik je tudi naglašal, da so se pripetili slučajji, ko so bili dečki in ženske spolno izrabljene. Poslanec Košanović zahteva zato, da se izvede nepristranska preiskava, da bo tudi na glavničaji zavladal red. Po Košanovićevem govoru je bila seja prekinjena in se je popoldne nadaljevala.

— Davidović namerava Radču ostro odgovoriti. Iz okolice Davidovića poročajo, da je Davidović pripravljen na zelo oster odgovor Radču in Pribičeviću v narodni skupščini. Če bi Radč in Pribičević na seji skupščine načela kakršnokoli vprašanje in navedla tajnosti s sestankov, potem bo tudi Davidović nastopil z vsemi temi tajnostmi v javnosti. Davidovičevi prijatelji pravijo, da bo Davidović točno opisal radiča kakršen je, da je namreč isto časnó delal za koncentracijo, stvarno pa proti koncentraciji. Davidović ima baje dokumente, da je delal Radči proti koncentraciji, ker ne more biti v njej tak faktor, kakršen bi bil, če bi bil v vladi, ki je od njega odvisna, ker hoče Radč samo taklo vlado, ki je more vsak hip vreči Radč da je bil neojalen. Dočim je namreč Davidović v poslednjem trenutku onemogočil kombina-

cijo z Vukičevićem, s katerim je bil v sporazumu, samo da bi onemogočil koncentracijo, je pa Radč odgovoril na to lojalnost z neojalnostjo in za Davidovičevim hrbltom zstvaril čisto drugo kombinacijo z generalom na čelu.

— Nova radikalna poslanca. Na mesto umrlega Ljube Jovanovića pride v skupščino Varda Sever, lekarnar iz Splita, na mesto pokojnega Aca Savića pa Mustafa Durgutović, trafikant iz Orahovca.

— Trezen hrvatski glas o ulogi Slovencev in muslimanov v naši politiki. Ker listi slovenske generalne seljačke demokracije vsemogoče čekajo, kako je le vsled dr. Korošca propadla prečanska fronta, objavljamo, kaj piše »Obzor«, ki je odločno na hrvatskem in prečanskem stališču o politiki dr. Korošca in dr. Spahe. V uvodniku piše »Obzor« med drugim: »Mi gledamo čisto drugače na politiko dr. Korošca in dr. Spahe kakor ostala opozicija. Smatramo, da ta dva mirna in oprezna politika vršita zelo vestno svojo dolžnost do svojih volivcev. Kdor pozna odnose v Bosni in Sloveniji, ta ve, da so si Slovenci in muslimani eksponirani in da so muslimani v Bosni toliko pretrpeli, da ne morejo hazardirati in gnati stvari do konca. To bi oni mogli le tedaj, če so vodili Hrvati od početka dosledno, mirno, državotvorno in vendar kmetsko politiko, brez skokov, brez hazarda in brez romantike. V tem našem prerivanju sta stranki dr. Korošca in dr. Spahe mnogo predali, da same vzdržita kakršnokoli »obznanc«. Zaradi nekih daljnih ciljev ni hotel ne dr. Korošec in ne dr. Spaho voditi svojih volivcev v klavnico. Zato je popolnoma razumljivo, da oba in naj še tako odobravalta kritiko opozicije in naj se še tako strinjata glede potrebe reforme naše uprave, ne bosta šla v boj, že zato ne, ker nista sigurna, da se lepega dne ne znajdetta izolirana v opoziciji...« (Zlasti po takih izkušnjah, kakršne sta doživela oba l. 1924, dostavljamo mi. Op. urez.)

— Nov poraz naše diplomacije? Beograjske »Novosti« poročajo, da je po zaslugi italijanske diplomacije dobila Bolgarska svobodno pristanišče v Solunu. Če je vest resnična, potem pomeni nov in težak poraz naše diplomacije, ki je bila dolžna, da je Bolgarski že davno pridobila svobodnen pristop na Egejsko morje v Kavali, ki je naravno pristanišče za Bolgarsko. Naša diplomacija mora sedaj računati z zblizanjem Grške in Bolgarske na škodo Jugoslavije.

— Zveza narodov ne bo razpravljala o albanski prošnji zaradi grozeče lakote. Kakor se poroča kot popolnoma sigurno iz Zeneve, ne bo prišla prošnja albanske vlade za podporo prebivalstvu, ki trpi glad, na prihodnjem zasedanju Sveta Zveze narodov na razgovor. Prošnja bo najprej odložena. Po vsej verjetnosti je italijanska vlada, ki prvotno sploh ni vedela za prošnjo albanske vlade, dosegla, da albanska vlada ne bo vztrajala, da se razpravlja o njeni prošnji.

— Plenarno zasedanje izvrševalnega odbora komunistične internacionale je bilo zaključeno v nedeljo po 16 dnevnem zasedanju. V sprejetih resolucijah je bilo naročeno francoskim in angleškim komunistom, da nastopijo pri bodočih volitvah popolnoma samostojno. Kitajsko komunistično stranko pozivlja komiterna, da razširi svojo organizacijo tudi po deželi in da se oboroži in pripravi za nove boje. Nadalje je bil sprejet dnevni red komunističnega svetovnega kongresa, ki se ima vršiti letos. Dnevni red je bil določen tako-le: 1. Poročilo o delovanju izvrševalnega odbora komiterna. 2. Sklepanje o programu komunistične internacionale. 3. Boj proti nevarnosti imperialistične vojne. 4. Položaj v sovjetski uniji. 6. Volitev novega izvrševalnega odbora komiterna. V zaključnem govoru je prosil Bukarin, da bi delovale vse komunistične organizacije za utrditev komunistične enotnosti.

IMENITNA FOTOGRAFIJA.

Včerašnje »Jutro« je prineslo historično imenitno fotografijo, kako sede za eno mizo: Stjepan Radč, dr. Žerjav, dr. Kramer in g. Pucelj in to v kavarni klerikalnega »Uniona«.

Slavna povest o cekinu se je zopet enkrat uresničila. Tako srečno se je boril dr. Žerjav proti Radču, da je postal Radč njegov šef. Čestitamo!

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

Čutili so vsi, kakega človeka ima biskup vsak dan okoli sebe, a nikdo ni imel poguma, da bi mu bil odprl oči.

Ta pogum vzamem si jaz. Ko sem se namreč po nekolikodnevem preiskovanju do dobrega prepričal, da požar v vlastelinskih hlevih ni mogel nastati brez vednosti vlastelinskega upraviteljstva, stopim nekega dopoldne pred biskupa ter mu to povem kar naravnost. Poprosim ga, naj mi dovoli, da mu v posebnem pismu podam dokaze in naj potem naroči upravitelju, da me toži, zato da mi bo tako tudi pred sodiščem omogočeno dokazati njegovo krivdo. Biskupu se je, ko je poslušal moje pripovedovanje, obraz temnil čedalje bolj in opazil sem na njem nemilosten izraz. Ko končam vzklizne: »Ali, sinko moj, kako možete nešto ovakova govoriti! Ta to je onoliko, košto da ste ga objedili da je koga ubio! Pomislite, da je svećenik!« Jaz mu na to čisto hladno odgovorim: »Preuzvišeni, zar u istini mislite, da su svećenici andjeli? Dopustite mi, molim Vas još jedanput, da Vam damem pismene dokaze te ne dje-lajte si usudka prije primitka ovih mojih dokaza.« Biskup privoli v to, obenem pa dostavi, da je popolnoma prepričan, da se mi dokaz posrečiti ne more, ker da on dobro pozna poštenje svojega upravitelja. Konečno — kakor je bilo videti razžaloščen — dostavi, naj tudi da-

nes pridem na obed. Dokler sem bil v Djakovu, sem namreč vedno obedoval in večerjal z biskupom. Biskup je imel navado, šetati se vsak dan dopoldne pol ure pred obedom z upraviteljem po parku. Tako je bilo tudi tega

Skof Strossmayr.

dne. Ko stopi v sprejemno dvorano, kjer smo se zbirali vsi, ki smo bili vabljeni na obed, bil je upravitelj poleg njega. Biskup držal se je proti svoji navadi resno, kajti drugače je vedno stopil veselega lica med svoje goste, jih pozdravil ter enemu ali drugemu kako šaljivo povedal. Upravitelj, stopajoč poleg njega, delal je, ko da si s prsti briše solze; obrnjen je bil pa toliko proti biskupu, da je le-ta njegove kretnje opazovati zamogel. Tudi jaz pogledam upravitelja ostro v obraz in opazim, da mu nobeno oko ni mokro, temveč da igra le komedijo. Po obedu se odpeljem. Doma sestavim pismo do biskupa, v katerem mu sumnje in dokaze podam. To pismo odpošljem 6. aprila 1886. Približno mesec dni na to ni bil ta duhovnik več upravitelj biskupskega vlastelinstva v Djakovu, temveč je biskup nazaj poklical prejšnjega upravitelja, katerega so bili preje z rodbino vred vrgli na cesto. Pod tem upraviteljem, ki je še danes v službi, ponehali so požari in gospodarstvo vlastelinstva se je nenavadno povzdignilo.

To pripovedujem zato, ker me je biskup Strossmayr, odkar je prejel moje zgoraj omenjeno pismo, nenavadno cenil. Ostala sva v stalnem dopisovanju in biskup me nikdar ni v pismu drugače nagovoril, kakor »dragi moj prijatelj«. Prilika je nanesla, da sem kasneje večkrat prišel v Djakovo ter bil biskupov gost. Vselej me je prosil, da sem se dopolnno in popoldne sprehajal z njim po parku, kjer sva se razgovarjala o narodnih in političnih zadevah. (Dalje prihodnjic.)

Dnevne vesti.

— **Kralj v Crni gori.** Kot poročajo iz Cetinja, pričakujejo, da prideta kralj in prince Peter letošnjo pomlad za dalje časa v Crno goro, to pa zato, ker so baje zdravniki priporočali, da naj ostane princ Peter iz zdravstvenih ozirov dalje časa v svojem rojstnem kraju.

— **Odklikovanje profesorjev.** Z redom sv. Save so odklikovani ravnatelj moškega učilišča v Ljubljani Anton Dokler, ravnatelj ženskega učilišča v Ljubljani dr. Ivan Orel in ravnatelj ženskega učilišča v Mariboru Fran Kadunc. Z redom sv. Save V. razreda so odklikovani prof. državne gimnazije v Kranju dr. Simon Dolar, prof. I. dr. gimnazije v Ljubljani dr. Vinko Šarabon in učitelj telovadbe na učiteljski v Ljubljani Ivan Bajšelj.

— **Zasedanje ljubljanske oblastne skupščine.** Dne 5. marca se sestane ljubljanska oblastna skupščina na kratko zasedanje. Razpravljalo se bo predvsem o raznih poročilih kmetijskega odseka in odseka za javna dela.

— **Nov volilni red za Delavsko zbornico.** Minister za socialno politiko je potrdil nov volilni red za volitve v Delavsko zbornico.

— **Notarski izpiti.** Finančno ministrstvo je izdalo dopolnilo k pravilniku notarskega izpita. V bodoče bo veljal glede višine honorarja isti pravilnik, kot za odvetniški izpit.

— **Ustanovitev saveza odvornikov.** Na letošnjih zborovanjih zagrebške in ljubljanske odvorniške zbornice se bo razpravljalo med drugim o ustanovitvi saveza odvornikov kraljevine SHS, to pa z ozirom na to, da se je letna skupščina udruženja odvornikov izjavila za ustanovitev saveza.

— **Samostojno izvrševanje trgovine.** Trgovinsko ministrstvo je odredilo, da se v bodoče ne sme izdati nobenemu trgovskemu pomočniku dovoljenje za samostojno izvrševanje trgovine, če nima izpričevala o absolvirani trgovski šoli.

— **Občni zbor podružnice Jugoslovske Matice** za kolodvorski okraj se vrši v ponedeljek, dne 12. marca t. l. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva cesta 5 z navadnim sporedom. V služaj nesklepnosti se vrši občni zbor ob vsaki udeležbi uro pozneje. — **Odbor.**

— **Ženska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Kamniku** priredi v soboto 3. marca vokalni koncert v prid C. M. družbe. — **Razpis službe.** Ljubljanski oblastni odbor razpisuje službo elektro-inženirja, ki bi imel vodstvo Kranjskih deželnih elektrarn. Pogoji: poleg popolne teoretične sposobnosti vsaj nekaj let prakse. Prošnje je vložiti pri ljubljanskem oblastnem odboru do vštete 14. t. m.

— **Priseljeniška kvota Zedinjenih držav.** S 1. julijem 1928 je uvedena v Zedinjenih državah nova priseljeniška kvota. Skupna kvota se zniža od 164.867 na 153.635. Kvota za Jugoslavijo se zviša od 671 na 739.

— **Število prebivalstva Rima.** Po pravkar izdani uradni statistiki je imel Rim dne 31. januarja t. l. 875.119 prebivalcev. V število je uračunano tudi vojaštvo.

— **Smrt skromne junakinje.** V Cannes-u je umrla te dni gospodinja Mary Davies, hčerka bivšega guvernerja Pundšaba (Indija). Pokojnica je bila leta 1915 bolniška strežnica v ameriški vojni bolnici v Neuilly-u. Z junaškim činom je rešila tisočim vojakom življenje. Asistirala je dr. Taylor-u, ki je izvajal eksperimente zdravljenja zastrupljen s plinom. Miss Davies je doživela več sto slučajev zastrupljenja s plinom s smrtnim izidom, številnim vojakom pa so morali amputirati roke in noge. Dr. Taylor je iznašel neko sredstvo zoper bacil, ki povzroča gnitje po poškodbi s plinom. Poizkusi, ki jih je delal seveda na živalih, ki jih je z bacilom inficiral, so včasih uspeli, včasih pa ne. Ne da bi bilo svojo namero komurkoli zaupala, si je injicirala Mary Davies kulturo čistih bacilov v bedra, nakar je pozvala dr. Taylora pismeno, da naj napravi na njej svoje zadnje poizkuse. V sled injekcij se je razvil tipičen plinski gangren, nakar je injiciral dr. Taylor gospodinjico takoj protistruj — raztopino hidrokloridna. Pacientinjo so prepeljali v bolnico in čez 24 ur je bila izven nevarnosti. S svojo požrtvovalnostjo, s katero je riskirala mukepolno, počasno smrt, je rešila gospodinja Davies tisočim vojakom življenje. Da bi se razvedelo, da je bila uvedba novega sredstva v obilni meri njena zasluga, skromna junakinja ni dopustila.

— **V čolnu preko oceana.** Neki 75-letni mornar, ki je iznašel rešilni čoln, ki se ne potopi, je nastopil te dni v svojem čolnu, da dokáže pomen svoje iznajdbe, potovanje iz Roterdama v Newyork. Spremljajo ga tri osebe, med njimi telefonist za brezžični brzojav. Mornar, ki bo poloval mimo Anglije, Španije in Azorov, upa, da prispe v Newyork v dveh mesecih.

— **Dva roparska morilca obsojena od novomeške porote na smrt in vešalih.** Predvčerajšnjim se je vršila pred novomeško poroto obravnava zoper roparska morilca Jožeta Slapšaka in Toneta Skomino, ki sta umorila in oropala zakonsko dvojico Pucelj v Skvcu. O bestialnem umoru smo svoječasno poročali. Pri obravnavi sta lopova dejanje priznala, seveda sta skušala naslikati drug drugega kot iniciatorja. Obsojena sta bila na smrt in vešalih. Številno občinstvo, ki je obravnavi prisostvovalo, je vzelo obzobjo z zadovoljstvom na znanje.

— **Formularjev za izselitev brezposelnih mu je zmanjkalo.** V Travniku čaka okoli 60 brezposelnih, ki bi se radi izselili v Francijo in Belgijo, kjer upajo, da najdejo delo. Veliko župan jim ne more izdati potnih listov, ker mu je zmanjkalo formularjev. Ljudje bodo morali čakati, dokler veliki župan ne dobi tiskovnih.

— **Zopet pretep po nogometni tekmi v Subotici** se je vršila te dni nogometna tekma. Po tekmi je napadel nogobrac Bežirovič razsodnika Priboja, ki ga je bil radi surovega igranja tekom igre izključil, dejansko. Ko je priskočil Priboju nekdo iz občin-

stiva na pomoč, jih je dobil od Bižiroviča s palico par po glavi. V sled tega se je razvil med člani nasprotnih klubov splošen pretep, ki je končal s tem, da je odvedla policija Bežiroviča v luknjo.

— **Otroci naj se ne igrajo z orožjem!** Albin Globokar, 16-letni sin železniškega čucaja v Zalni pri Višnji gori je streljal predvčerajšnjim s flobertovko. Po naključju je zadel svojo 85 let staro mater v hrbet. Poškodba sicer ni težka, vendar pa so morali prepeljati starko v bolnico, da so ji izvlekli kroglo.

— **Pobesnel zakonski mož.** Sluga vesljskega kluba v Novem Sadu Damjan Hadin se je predvčerajšnjim ponoči, kot že večkrat, s svojo ženo skregal. V pijanosti jo je zašel neusmiljeno pretepati. Ker je žena iz vsega grla kričala, ji je hotel priskočiti na pomoč neki šofer, čim pa se je pojavil na pragu stanovanja, ga je sprejel Hadnik z revolverskimi strelji. Strelji so privabili vojaško patruljo, ki je korakala baš v onem trenutku mimo hiše. Ko je hotela patrulja intervenirati, je jel Hadin tudi nanjo streljati kot obseden. Končno se je posrečilo oddelku policijskih stražnikov, da je pobesnela možakarja ukrotila in spravila na varno.

— **Izgon fakirja.** Novosadska policija je aretirala te dni fakirja Ivana Štefka iz Damišiča. Štefko je hodil po ulicah z desko, v kateri so bili zabiti pokoncu stoječi ostri žebli. Na žeblje se je vlegel za denar kjerkoli v adamovem kostumu. Ljudje so kazali za njegove produkcije malo interesa, tembolj pa se je interesirala zanj policija, ki ga je izgnala v njegovo domovinsko občino.

— **Posledica čitanja »Šundromanovc«.** Pekovski mojster Franjo Koprinski je prejel te dni anonimni dopis, v katerem ga pisec pozivlja, da položi tekom treh dni na določeno okno svojega stanovanja kuverto z 9000 Din, nakar bo prišel pisec denar iskati. Če tega ne stori, bo umrl on in njegova sestra »strašna smrti...« Pekovski mojster je ovadil zadevo policiji, ki je takoj vse potrebno ukrenila. Tretji dan o polnoči je prišel k oknu maskiran možakar. V bližini so čakali nanj detektivi. Ko je segel po pismu, je oddal eden od detektivov strel v zrak. Maskiran možakar je zbežal, čim najhitreje so ga noge nesle. Detektivi so dirjali za njim. Dasi je oddal na svoje zasledovalce štiri revolverse strele, so ga prišli in odvedli na policijo. Tam se je izkazalo, da gre za komaj 20-letnega fantalina, sina dobro situiranega lastnika prednice volne. Lopov je izjavil, da je izgubil že v mladih letih mater, da ravna mačeha z njim slabo, oče pa da mu noče dati dovolj denarja, vsled česar si ni vedel drugače pomagati... Zanimivo je, da je pisal mladi nepridiprav že preje nekemu posestniku grozilo pismo, v katerem ga pozivlja, da izroči svoji hčerki, ko bo šla v šolo, kuverto z 2800 dinarji, ki ji jih bo on, emaskiranec, odvzel. Če posestnik tega ne stori, bo »maskiranec« dekletke »po Hickmanovem vzgledu« umoril. Preiskava je ugotovila, da je pokvarila fantalina lektira »Šundromanovc«. Pridržali so ga v zaporu.

— **Ne ve na kakšen način je bil poškodovan.** V cestnem jarku pri Brezovici so našli 13-letnega Franceta Nagliča, sina železniškega krelničarja nezvestnega. Fant ima na glavi precej močno poškodbo, odkodi, pravi, da ne ve. Prepeljali so ga v ljubljansko javno bolnico.

— **Racija zoper prostitutke v Splitu.** Splitška policija je aranžirala te dni veliko racijo zoper prostitutke. Facit je bil, da je bilo aretiranih 9 grešnic, ki bodo večinoma izgnane v domovinske občine.

— **Lažna grofica iz Kavkaza.** Pred par dnevi je izročil sekcijski šef prosvetnega ministrstva dr. Milan Rojc zagrebški policiji brzojavko iz Koprivnice, v kateri ga prosi neznanu mu grofica Maša Krašković-Njegovan da bi ji priskočil nemudoma na pomoč s posojilom 8000 Din, češ, da s nahaja v veliki zadregi. Kot svoje bivališče je navedla doždevna grofica hotel »Križ« v Koprivnici. Policijske poizvedbe so ugotovile, da je doždevna grofica identična z umobolno žensko Julijano Crnokrak, ki je na daktiološki način oddelku zagrebške policije dobro poznajo. Ženska se je predstavljala svoje čase kot ruska grofica ter pošiljala uglednim osebam brzojavke, v katerih jih prosi za posojila, v svrhu, da si je prisleparila s tem pri lakovernih ljudeh kredit. Policija jo je aretirala ter prepeljala na opazovalnico v Zagreb.

— **Simplon-ekspres običal v snegu.** V Turčiji besne še vedno snežni meteži. Več železniških prog je popolnoma zametenih. Simplon-ekspres je običal predvčerajšnjim pet kilometrov od Carigrada v snegu. Več inozemskih parnikov se je zateklo v turške luke.

— **Proces zoper Gounina končan.** Kot smo poročali, se je vršil te dni v Besançonu proces zoper bivšega lastnika igralnice Gounina, ki je osleparil več duhovnikov za okoli štiri milijone frankov. Gounin je bil obsojen na štiri leta ječe.

— **Multimilijonar — poglavar tatinske tolpe.** Juvelir Atacki v Jassy-u je izreden skopuh. Zivel je kljub temu, da je dobro zaslužil, prav skromno. Atacki je poznal samo eno veselje: da bi nagrabil kolikor mogoče veliko denarja in draguljev. V to svrhu je stopil v stiko z vsakovrstnimi hotelskimi tatovi in njihovimi pomagači ter organiziral s časom celo tatinsko tolpo. Napram svojim pomagačem je nastopil kljub svoji skoposti, vedno kulantno. Tako si je pridobil Atacki tekom par let več milijonov. Med stvarmi, do katerih je prišel nepoštenim potom so krasni eksemplari, kot na primer tabajera s sliko Franja Josipa, ki se cení na več kot milijon dinarjev, antični prstani, voričice, zapestnice, kup zlatih novčev itd., tako da se spomni, kdor vidi te stvari, skriviti zakladov v Aladinovi jami. Toda povest o Atackinu se bo končala drugače kot povest o Ali-Bali in sedmih roparjih. Zakladi ostanejo sedaj pod klju-

čem in odprla se bodo na široko vrata je-lišnice...

— **Dojenček v kovčku.** Na cesti med Marburgom in Siegenom (Nemčija) so našli te dni delavci kovček. Ko so ga odprli so zagledali na svoje začudenje v njem spečega dojenčka. Eden od delavcev se je, — dasi ima deset lastnih otrok, torej največ od vseh, ki so bili prisotni — neobjelca usmili-lil ter ga nesel s kovčkom vred domov. Ko je doma kovček izpraznil, je našel kuverto, v kateri se je nahajalo 4000 mark in listič s pozivom, da naj pride najditelj čez leto dni na isti prostor, kjer prejme nadaljno bogato nagrado, tako da se bo lahko smatral za srečnega.

Ljubljana.

— **Za predsednika Mestne hranilnice** je bil izvoljen in prevzel te dni tudi svoje po-
le dr. Vinko Gregorič.

— **V novi mestni hiši na »Ahaeljevi cesti** se odda takoj 1 trgovski lokal v najem. Tozadevna pojasnila se dobe v mestnem gospodarstvem uradu (soba št. 13) med običajnimi uradnimi urami.

— **Danes zvečer se vrši v Filharmonični dvorani koncert Jadvice Pozenelove.** Med drugimi sta zastopna na spredu tudi Maurice Ravel, ki je danes eden najbolj upoštevanih sodobnih francoskih kompozitov. Gdč. Pozenelova prvič javno izvaja na tem koncertu Preludij in pa izredno težko Tocatto iz suite Tombeau de couperin. Kot sklepno točko na igra slovito Albenizovo Triano, ki je posvečena njeni učiteljici Blanche Selvi. Rap-sodilne varijacije v čudovitih in prostih modulacijah, polne ritmičnih kontrastov so naj-markantnejši znak tega znamenitega dela. Občinstvo opozarjamo na ta koncert slovenske pianistke. Vstopnice so cel dan v pred-prodaji v Matični knjigarni, na večer pa pred koncertno blagajno.

— **Na koncertu, ki se vrši v ponedeljek 5. marca** v Unionski dvorani, nastopi tudi ce-loten zbor ljubljanske Glasbene Matice pod vodstvom svojega pevododje ravnatelja Ma-teja Hubada. Zbor, ki se z največjo vnemo in z naravnost zgledno požrtvovalnostjo za svo-je koncerte v Češkoslovaški, nastopi ta večer s tremi skladbami slavnega rojaka Jakoba Gallusa (Petalin), ki je bil rojen leta 1550 v Ribnici. Gallus je zložil 517 skladb povečini cerkvenega značaja, vse samo za zbor, neka-tere izmed njih tudi za 24 glasov. Večino svo-je življenja je preživel v današnji Češko-slovaški na Moravskem in v Pragi, kjer je umrl 18. julija 1591. Gallusovi zbori so še danes prave umetnine ter zantevajo za svoje izvajanje izredno izvežban zbor. Prepričan smo, da je zbor naše Matice najboljši inter-pret teh častitljivih skladb, ki so važni do-kuamenti naše stare glasbene kulture. Pred-prodaja vstopnic v Matični knjigarni.

— **Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, Sekcija Ljubljana vabi na pre-davanje, ki se bo vršilo v petek, dne 2. marca ob 20. uri v lastnem družabnem lo-kalu na Kongresnem trgu št. 1 (II. nadst.)**. Predaval bo g. Ing. Stanko Sone o »Zgodo-vini razvoja ljubljanskega elektrarnec. Vab-ljeni so člani in vsi, ki se zanijajo.

— **Zatiranje gosenic in drugega škodljivega mrčesa.** Mestni magistrat ljubljanski opozarja posestnike in najemnike zemljišč in vrtov na tozadevni razglas, ki je nabit po mestu.

— **Od doma pobegnili.** Mehanični vajenec Stanko je nadržuden fant. Delati se mu ne ljubi posebno. Zato je pobiral rajši po mestu darove za revne dijake. Prijela ga je roka pravice in mladinski sodnik mu je naložil sedem dni zapore. Ko je prišel iz zapore, je po-setil svojega gospodarja ter se poslovil od njega z besedami: »Grem po svetu, nakar je neznano kam izginil.

Maribor.

— **Ljubdska univerza v Mariboru.** Kus-tos muzeja princa Pavla v Beogradu in umetniški referent prosvetnega ministrstva g. Milan Kašanin, eden prvih raziskovalcev srbske veličastne umetnosti napravil dolgo potovanje iz Beograda v Maribor, da nas sez-nani prihodnji teden s srbsko arhitekturo, kiparstvom in slikarstvom. Obravnaval bo starejšo in novo dobo in sicer na dveh zapo-rednih večerih (5. in 6. marca), ker mu ni mogoče ostati več kot dva dneva pri nas. Prosimo naše občinstvo, da poseti predava-nja srbskega učenjaka v največjem številu, s tem dokumentira slovensko kulturno zrelost in predavatelja nagradi z obilnim obiskom za njegovo izvanredno požrtvovalnost.

Gospodarstvo.

— **Iz Zbornice za trgovino, obrt in indu-strijo v Ljubljani.** Dne 29. februarja t. l. se je vršil v zbornični posvetovalnici sestanek interesentov, na katerem se je razpravljalo o pobiranju oblastne takse na opojne pijače. Poleg interesentov se je udeležil posvetoval-nja oblastni odbornik dr. J. Adlešič z obla-stnim finančnim referentom I. Šircem. Po-svetovanje je otvoril zbornični predsednik Ivan Jelačin, ki je v daljšem nagovoru po-jasnil težak položaj trgovine in obrti z ozi-rom na nove oblastne davčine in navajal za glavni povod, da so te davčine tako obutne, dejstvo, da zadevajo samo one opojne pi-jače, ki dohajajo v konzum iz trgovskega prometa, ne pa tudi onih, ki se na deželi skuhajo pristo vsakih datjev in prihajajo v konzum (ihotapskim potom. Za njim je zbor-nični konzulent Zagar naštel glavne pritožbe glede nove oblastne doklade na opojne pi-jače in posebno podčrtaval potrebo, da se pri-čno te doklade pobirati še le od dne, ko za-dobe predmetne uredbe obvezno moč, ker bi pobiranje nazaj bilo praktično jako težavno, če ne naravnost nemogoče. Nato se je razvila debata, v katero so posegli med drugimi gg. Gregorc, Meden, Novakovič, Bolaffio, Lavren-čič in predsednik Zveze gostilničarskih za-drug Kavčič-Koncem debate je oblastni od-bornik dr. Adlešič v daljših izvajanjih poja-

nil stališče oblastnega odbora in obljubil, da bo oblastnemu odboru tolmačil želje in tež-nje interesentov. Po njegovem govoru je zbornični predsednik Jelačin zaključil posve-tovanje in prosil navzočega zastopnika za upoštevanje na posvetovalju izraženih želj interesentov.

— **Prevozne olajšave za potnike in blago** namenjeno na VIII. Ljubljanski mednarod-ni vzorčni velesesejem, ki se vrši letos od 2. do 11. junija, so dovolile sledeče države: Avstrija 25 % popust, Bolgarska po najni-žji tarifi, Češkoslovaška 50 % in Nemčija 25 odstotni popust. Zagotovljene so prevozne olajšave tudi na italijanskih, madžarskih in rumunskih železnicah.

Kratke vesti.

— **Mustafa Kemal paša** je težko obolel. Pred par dnevi se je Kemal v svojem kabinetu onesvestil. Zdravniki pravijo, da je vsled stare tuberkuloze nastopila težka telesna one-moglost in da je Kemalovo stanje zelo ne-varno.

— **Španska vlada pošlje** po informaciji »Jour-nal« na jesensko zasedanje Zveze nardo-v zopet svoje delegate.

— **Mussolini** bo odgovoril na interpelacijo poslanca Pellizzarija in tovarišev zaradi pro-italijanskih govorov v avstrijskem parla-mentu v soboto.

— **Litovski poslanik v Rigi** je izročil poljske-mu poslaniku odgovor svoje vlade na zadnjo noto poljske vlade.

— **Češkoslovaški fašist Klečka**, ki je moral po novemem zaslišanju priznati, da je ukra-del Gajdove akte po vltomu v stanovanje mi-nisterialnega svetnika Vorela, je sedaj svo-je dejanje priznal in nato poizkusil samo-mor. Baje na ukaz fašistov.

— **Fašistovski bizantinizem.** Neki Dolcetti, ki piše zgodovino Mussolinijeve rodbine, je odkril, da je bila Mussolinijeva rodbina v srednjem veku v sorodu z vladarskimi hi-šami.

— **Iz katoliške cerkve** je lansko leto izstopilo na Dunaju 32.000 oseb. Večina od njih se ni vpisalo v nobeno drugo vero.

Književnost.

»LJUBLJANSKI ZVON«

Vsebinska zvezka za mesec februar: 1. Cvet-ko Golar: Pesem koscev. — Binkoštni po-zdrav. 2. Fran Eller: Manom J. Lendovska. 3. Janko Glaser: Pesnik. 4. Stano Kosovel: Spokornica. 5. Anton Novačan: Coljska kro-nika. Herman Celjski. 6. Jože Pahor: Sere-nišsima. (Dalje prihodnj.) 8. Josip Vidmar: Umetnost in svetovni nazor. 9. Miran Jarc: V baru. 10. Rudolf Kolarič: Miklošič Franc. (Dalje prihodnj.) 11. Vladimir Bartol: Zgodba o maratonskem tekaču. 12. Književ-na poročila. 13. Kronika. 14. Portret pisa-telja Cvetka Golarja.

»ZENSKI SVET«

Izšla je 2. letošnja številka »Zenskega Sveta«. Vsebinska je sledeča: Obrazi in duše: Grazia Deledda. — (Iva Breščakova.) — Ob pedesetletnici Otona Zupančiča. — Pesem. — (Anica.) — Junakinja zvestobe. — Nada-ljevanje. — (Lea Faturjeva.) — Prgamenti. — Pesem. — Nadaljevanje. — (Jela Spiridono-vič - Savičeva, Karlo Kocjančič.) Tisa. — (Janez Rožencvet.) — Žena v jugoslovenski narodni pesmi. — Konec. — (Franja Miheličeva.) V Karpatih pri Huculih. — Konec. — Vera Albrechtova. — Ukrajinski sonet. — (Vera Albrechtova.) — IV. mednarodni kong-res za gospodinjstvo v Rimu. — (Jerica Zemljanova.) — Izvestje.

Sport.

— **Kolesarsko društvo »Sora«** v St. Vidu nad Ljubljano je obdržalo v nedeljo, dne 26. t. m. redni letni občni zbor, ob polnoštevlni udeležbi članstva. Iz obširnega tajniškega poročila, katerega je podal g. Jurij Stanko, je razvidno, da je društvo v pretečeni sezoni zelo agilno sodelovalo na kolesarsko sport-nem polju. Otvoritveno dirko dne 1. maja 1927 je priredilo društvo skupno z moto-kolesarsko »Ilirijo« ter je ta dirka v gmoletnem kakor tudi v sportnem oziru izredno dobro uspela. Dne 19. junija je priredilo kolesarsko društvo »Sora« medkлубske kakor tudi klub-sko prvenstveno dirko na progi St. Vid—Kranj—St. Vid, katere so se udeležili vsi kolesarski klubi Slovenije. Po komaj dvelet-nem delovanju je vzgojila »Sora« zelo dobre dirkače, kateri so se udeležili državnih prvenstvenih dirk, kakor tudi vseh večjih ko-lesarskih prireditvev v Sloveniji. Člani dru-štva so tudi nastopili korporativno na Olin-pijskem dnevu, v enotnih sportnih dresih. Klubsko prvenstvo za leto 1927 si je priboril agilni član Karol Dolničar, kateri je v dr-žavnem prvenstvu juniorske skupine dose-gel častno mesto in juniorsko prvenstvo dir-kačev Slovenije.

— **Iz blagajniškega poročila** gosp. Stefana Po-točnika je razvidno, da je društvo tudi gmo-tno zelo dobro uspevalo; aktivna značajo ob zaključku leta 2614 Din.

— **Neenadomestljivi mr. Wall.** Ko se je ne-davno raznešla govorica, da namerava gene-ralni tajnik angleškega nogometnega sa-veza F. I. Wall odstopiti, je izjavila »Daily Mail« sledeče: Mr. Wall je opravljaj svoje mesto 33 let in njegovo delovanje za pro-speh nogometa se ne more dosti visoko oce-niti. Dne 14. aprila bo dovršil 70. leto, toda brezdvomno je eden najmlajših članov sa-veza, kar se tiče delazmočnosti in uspehov. Najvišji svet saveza ga tako cení, da bi nje-govo demisijo, sprejel le z največjim obžalo-vanjem. Če bi pa sam izrazil željo, da odloži funkcijo, bi bil gotovo izvoljen v ožji od-bor. Toda ta sivolasi mladenič še davno nima takih želja.

— **Oti in sinovi.** Švedski princ Gustav Adolf je zaprosil za bronasti sportni znak, ker je lansko leto pod oficijelno kontrolo absolviraj predpisane vaje. Plaval je 200 m v predpisa-

nem času, skočil je 1.40 m visoko, tekel je 100 m v 12.5 sek., vrgel je disk 41.97 m (!) in se placiral v smuškem teklu. Njegov oče, švedski kronprinc, je položil ta izpit 1. 1910 in je pri tem dosegel sledeče uspehe: skok v vis 1.40, 400 m v 63.8 sek., 10.000 m v 47:11.6, met diska 40.41 m. Poleg tega je plaval kronprinc 200 m v predpisanem času.

Češkoslovaški eksminister Stříbrný, predsednik praškega sp. kl. Sparta, se je nedavno v nekem javnem govoru pritoževal, da nimajo niti država niti občine pravega umevanja za sport. Izvajal je, da je sport najboljša metoda za okrepitev naroda in da more samo telesno in duševno čil narod svojo prostost uspešno braniti. Tudi kot propagandno sredstvo je sport zelo važen, kajti češkoslovaške zmage v inozemskih nogometnih tekmah so za popularnost češkoslovaškega naroda več storile, ko vsa druga propagandna sredstva. — Tudi sicer, meni Stříbrný, vpliva sport na mladino samo vzgojevalno, ker jo odvrta od ekscesov. Politika naj se popolnoma izloči iz mladinske vzgoje. Kakor hitro obleče sportnik sportno dres, je pač samo sportnik. Stříbrný upa, da se bodo tako državne kakor mestne oblasti prepričale, da je treba sportu dovoliti popolno davčno prostost.

Evropski bokerski prvak v polutežki teži, Berlinčan Maks Schmeling, je bil pred 7600 gledalci v Frankfurtu že v 1. rundi knock-out potolčen od angleškega prvaka Gínsy Danielsa. Nemeč je bil očividno zmago gotov in je takoj počel z napadom proti nasprotniku, ki se je spretno branil. Schmeling mu je tudi zadal par dobrih udarcev, katerih uspeh pa je precejšnjeval, kajti dve sekundi pred prvim udarcem gonga mu je zadal Daniels iz globoke preže bliskovit desni udarec, ki je zadel Schmelinga na vrat in podrl evropskega prvaka prvič v njegovi karieri na tla, kjer je bil izšet.

Slavni indijanski tekač Longboat. Starejši sportniki se gotovo še spominjajo senzacionalnih maratonskih tekov Indijanca Toma Longboata, ki je bil pred 20 leti najboljši svetovni tekač na dolge proge in je bil dalj časa nepremagljiv. Njegovi boji z Amerikanom Kayesom in slavnim italijanskim maratonskim tekačem Dorandom so bili okoli 1. 1908 sportni višinski dogodki. Po petnajstletnem premoru namerava Longboat sedaj kot štiridesetletnik zopet startati. Vendar pa ne bo nastopil kot amater, ampak se bo udeležil teka na progi Newyork—San Francisco, ki ga v kratkem priredi manager Pyle in ki bo Longboatu nesla lepe nov-

ce. Po zadnjih informacijah je Indijanec v krasni formi, čemur se navezadnje ne smemo čuditi, saj ga je umrl ameriški trener Mike Murphy označil kot najboljšega tekača, kar jih je kdaj spoznal.

To in ono.

ITALIJANI V INOZEMSTVU.

Razlikovati moramo dve vrsti italijanskih izseljencev: vsakoletne in začasne. Vsakoletni so takozvani sezonski delavci. Ti so hodili pred vojno v sosednje dežele predvsem opravljati poljska dela, med tem ko začasni izseljenci izostanejo od doma večkrat mnogo let, dokler si niso prištedili dovolj denarja. Ti izseljenci tvorijo v nekaterih deželah velike kolonije, katerih prebivalci se stalno obnavljajo. O njih imamo statistične podatke, ki nam omogočujejo, da presojamo važnost teh kompaktnih kolonij. Ob izbruhu svetovne vojne je živelo okoli 6 milijonov Italijanov v inozemstvu in od teh skoraj polovica v Južni Ameriki in sicer so se ti razdelili približno enako na Brazilijo in Argentino. Okoli 40 odstotkov jih je bilo v Severni Ameriki (skoraj vsi Zedinjenih državah), ostalek pa, okroglo 15 odstotkov, v Italiji sosednjih državah: 450.000 v Franciji, 220.000 v Švici, 150.000 v Severni Afriki in 120.000 v Nemčiji.

Te številke so se po vojni precej spremenile, ker je izseljevanje v Zedinjene države precej pojenjalo, med tem ko se je izseljevanje v Francijo povečalo. Po statistiki franc. notranjega min. je bilo 1. jan. 1925 nad 800 tisoč Italijanov v Franciji. V franc. Tuniziji je število Italijanov v zadnjih 30 letih naraslo od 45.000 na 90.000. Radj povojnih gospodarskih in političnih sprememb se je italijansko izseljevanje usmerilo v Francijo in Argentino.

Skoraj vsi italijanski izseljenci so reveži in morajo pri prihodu v tujo deželo takoj dobiti plačano delo. Severni Italijani so sposobnejši za težka dela kot južni. Ta razlika je toliko, da vpisuje ameriška statistika obe kategoriji, kajti to sta dva celo različna socialna elementa, od katerih ni pričakovati enakega dela. Tako so 1. 1910 sprejele Zedinjene države 192.673 južnih Italijanov in samo 30.780 severnih Italijanov, po vojni leta 1920 pa 88.882 z juga in 12.718 iz severa. Iz tega je razvidno, da je pred in po vojni Severna Amerika privlačevala pred vsem južne Italijane.

V Južni Ameriki nahajamo obe kategoriji Tu se pečajo pred vsem s poljskim delom.

Mnogo Italijanov se izseljujejo v trdni nadi, da se bodo vrnili. Trgovski posel je v tem oziru zanje zelo privlačen, kajti če se hoče dotični vrniti domov, prav lahko proda svojo prodajalno. Pri obrtnikih je stvar že težja, med tem ko je kmet s tem, da je kupil posestvo, takorekoč že prikovan na zemljo. Edino poljski delavci so prosti in so lahko danes tukaj, jutri tam. Opaža se, da italijanski izseljenci, ki so kupili posestvo, ostanajo v novi domovini s svojimi otroci ter se vrnejo nazaj v Italijo. Naravno, da ima tudi to pravilo svoje izjeme.

Med italijanskimi izseljenci v Franciji je večina iz severa Italije. Med vojno so bili številni pristaniški delavci v Marsejllu, rudarji v lorenških železnih rudnikih in sezonski delavci. Izseljevanje Italijanov v Francijo, se je, kot smo rekli, po vojni pomnožilo predvsem radi bede pred fašistovskim nasilstvom. Mnogo delavcev je pribežalo v Pariz, kamor so jih privabile visoke plače: zidarji, slikarji, krojači itd. Nekaj novega in čisto posebnega pa je novo izseljevanje italijanskih kmetov v jugozapadno Francijo, ki ni več sezonsko, temveč postaja stalno.

Vedno hujši centralizem v Italiji je silno povečal davke in poslabšal organizacijo poljskih kreditov. Radi tega so se življenjski pogoji na kmetih predvsem v Južni Italiji poslabšali in ljudje so prisiljeni izseljevati se. Predvsem gredo v Severno Afriko, prvič, ker je najbližja, drugič pa, ker so podobne in proizvodne razmere domačim precej enake.

Italijanske izseljence v Severni Afriki uporabljajo predvsem za dela, za katera domačini niso sposobni: gradnja železnic in evropskih hiš, izdelovanje evropskih cerkev in gradnja rudokopov, ženske šivajo obleke in perilo. Rajši se naseljujejo v mestih kot zunaj na deželi. Moški gredo ves teden daleč ven na polja, a v soboto zvečer in nedeljo se pa vrnajo v mesto k rodbinam.

Italijani radi sprejemajo francosko državljanstvo, predvsem oni, ki so obogateli, in tako je vsled velikanske vseljevanja zadnjih let stopila pred francoske oblasti cela vrsta problemov. (Po Pax, sept. 1927.)

KAKO OBOZUJEJO BEDAKI NA DIVJEM ZAPADU FILMSKE ZVEZDE.

Zgodba je resnična. Colleen Moore ima vsak dan veliko po-

šte. Prošnje za avtogram, filmske rokopise in ženitne ponudbe. Slednja so zanje brezpredmetne, ker je že poročena. Mnogo pisem je veselih, mnogo jih je dolgočasnih, veliko se jih pa sploh ne izplača prebrati.

Pred kratkim je pa dobila pismo, ki ji je tako ugajalo, da ga je celo pokazala svojim znancem. Pismo je napisal mr. Saylor Joe, mojster umetnosti teloviranja, ki izvršuje že 22 let svoj poklic ter je teloviral že 21.000 rok. Pismo se glasi:

Zelo spoštovana gospodična Moore!
Mnogo ljudi me je prosilo, naj jim narišem Vaš obraz na roko Bili so iz Zedinjenih držav in iz Kanade Saj veste, gospodična Moore, če kdo nosi Vašo sliko telovirano na roki, da jo bo nosil vse svoje življenje. Pišem Vam torej, da bi Vas prosil za dovoljenje, da bi smel Vašo sliko na zahtevo s telovajo ovekovečiti. Ne pišem Vam iz egoizma ali da bi hotel zaslužiti, ampak ker me veseli, da bi na ta način nosilo mnogo ljudi na sebi Vašo sliko in ker bi Vas na ta način poznalo tudi bodoče pokoljenje.

Z odličnim spoštovanjem Vaš vdani
Saylor Joe, Tampa Fla.

Simpatije Amerikancev za suhi režim. Vlada ameriške države Ontario je izdala nedavno dekret, na podlagi katerega je tam zopet dovoljena svobodna prodaja alkoholnih pijač. Za ukinitve prohibicije se je izrekla namreč velika večina prebivalstva. Sicer je zahtevalo ukinitve prohibicije tudi prebivalstvo ostalih 8 kanadskih provinc, vendar pa je bila ukinjena prohibicija doslej samo v omenjeni državi. Uvedena je bila prohibicija v Kanadi leta 1907. Kanada je preiskovala tekom tega časa vse sisteme pobiranja alkoholizma. Začela je s tem, da je bilo potrebno za točenje alkoholnih pijač posebno dovoljenje ter so se smele točiti te pijače le pod oblastno kontrolo, končala pa je z absolutno prepovedjo alkoholnih pijač. Sedaj so prišli merodajni faktorji do prepričanja, da je najboljši od vseh sistemov — svobodna prodaja alkoholnih pijač. Novi dekret je imel nepričakovane posledice. Takoj, ko je stopil v veljavo, se je polastila vseh Amerikancev vroča želja, da — upoznajo državo Ontario. V enem dnevu je pasiralo most, ki vodi iz Buffala (država Newyork) v Fort-Erik (država Ontario) nad 10.000 avtomobilov in 50.000 žejnih Amerikancev. Ta poročila, ki prihajajo iz Fort-Erika, so jasen dokaz simpatij Amerikancev za suhi režim.

Mihael Sosčenko:

Tat.

Nekoč je živel neki Vasjka Tjapkin, po svojem poklicu žepni tat, ki je vedel del opravljati svoj posel po cestnih železnicah. Dragi bralce, nikar mu ne zavidaj, ker to ni noben pravi poklic. Roko vtakneš v tuj žep in najdes užigalice; vtakneš jo v drugi žep in tam je žepni robec ali pa škatlja cigaret ali na, kar se največkrat zgodi, neplačan račun.

To je igranje, ne pa poklic. In kje so dragocene stvari — listnica ali pa zlata ura — to ve sam Bog.

Dragocenosti nosijo dandanes potniki na prsih, ali pa na trebuhu in to so kraji, kjer ljudi rado šegeta. Komaj se ga dotakneš s prstom, prične takoj kričati.

Ne, žepni tat ni noben pravi poklic. Izkušeni tat je Vasjki svetoval naj si izbere drug poklic, drugo specialiteto.

»Zdaj je poletni čas. Pelji se kam na deželo, poišči kakšno vilo in jo izropaj. To je tudi za zdravje zelo ugodno, kajti med nami tatovi jih je mnogo bolnih na pljučih.«

»Rav imac, si je mislil Vasjka. »Človek dela kakor živina in brez zahvale. Zares se bom peljal na deželo; tam je zrak boljši in delo lažje. Tu pa letam neprestano, se potim in bi se prav lahko prehladil.«

In Vasjka se je odpeljal v okraj vil v Pargalovo. Sprehajal se je po glavni cesti gori

in dol; zares, zrak je bil sijajen, toda plena nikjer. In zraven te muči glad, da misliš, da imaš luknjo v želodcu.

Vasjka je pričel iskati vilo in kmalu je zagledal prav čedno hišico. Ob plotu je bil napis: »Dr. Korjuškin, specialista za ženske bolezni.«

Ce je zdravnik, si je mislil Vasjka, tem boljše. Zdravniki imajo zmiram srebro v omarah.

Vasjka se je skrivil v vrtu za grm in pričel opazovati. Kmalu je stopila v vrt pestunja s petletnim dečkom. Pestunja se je solnčila, otrok pa je letal po vrtu in se igral z različnimi igračkami. Imel je tega vse polno: pučke, avtomobile, ki jih je bilo treba naviti in so se potem sami premikali, in potem še volka. Ce si ga navil, je pel in se sukalo po tleh.

Vasjki je volk tako ugajal, da bi kmalu zapustil svoj grm; je s težavo se je pridržal v skrivališču in si mislil: Ce bi volka močnejše navil, bi dirjal kakor obseden.

Ko je pestunja z otrokom odšla, se je splazil Vasjka izza grma, šel na dvorišče in si vse ogledal. Tat more vedeti, kje je kakšna stvar: Kje je dimnik, kje kuhinja. Šel je h kuhinji, potrkal, se ponudil v službo, toda oni niso hoteli ničesar slišati o njem.

»Pojdi, da se te kaj ne prime.«

Takoj so me spoznali, si je mislil Vasjka, zapustil kuhinjo in mimogrede ukradel sekuro.

Drugo jutro se je zopet skrivil za grm in razmišljal, kaj naj stori.

Treba bi bilo skozi okno v jedilnico. Če je okno danes zaprto, nič ne de; počakal bo, morda bo jutri odprto. Morda ga bodo pozabili zapreti.

Vsako noč je šel tat pod okno in ga poskušal odpreti; končno, čez teden dni, je bilo okno odprto.

Vasjka je slekel suknjič in zlezal s praznim želodcem v sobo.

Na levi, si je mislil, stoji jedilna omara, na desni miza in srebro je v omari.

Soba je bila temna in težko je bilo orientirati se v njej. Vasjka je z rokami otipaval stene in našel omaro. Odprl je vratica in našel same otroške igrače: pučko, avtomobile in drugo.

Hudiča!, si je mislil tat, prišel sem v napuščno sobo.

Zalosten je strmel pred se in ni imel poguma iti v sosednjo sobo. Kajti tam je bil morda zdravnik in bi ga lahko ranil s kakšnim ostrim predmetom.

»Vraga!«, je dejal tih. »Te igrače je tudi mogoče spraviti v denar.«

Pobral je igrače iz predala in tedaj mu je prišel volk pred roke.

Vasjka se je smehljaj.

To je isti volk, ki sem ga prej videl. Pozneje ga navijem. Zdaj pa moram hiteti.

Vasjka je pograbil igrače in tedaj je padlo nekaj na tla. Deček se je v postelji prebudil, vstal in šel proti njemu.

Vasjka je bil trenutek v zadregi, potem pa je tih dejal dečku:

»Pojdi spat! Marš v posteljo!«

»Ne dotikaj se mojih igrač!«, je zaklical fant in pričel jokati.

»Tih, žaba!«, je tih odgovarjal Vasjka

»Sicer te strem kakor bolho!«

»To so moje igrače.«

»Lažeš, je pripomnil tat. »To so bile tvoje igrače!« Vtaknil je ropotijo v vrečo, stekel k oknu, skočil na vrt, toda tako nesrečno, da se je malo ranil.

»Aha!«, si je mislil. »Zdaj se lahko prehladim in dobim vnetje pljuč.«

Sedel je v travo in počival. Baš, ko je hotel oditi, se je spomnil:

»Oho, kje je pa volk! Kaj sem ga pozabil!«

Otipal je vrečo in našel volka. Navil ga je in spustil po tleh. Volk je godel in plesal. Vasjka je ležal v travo in se smejal.

Tedaj so naenkrat zadoneli po hiši glasovi:

»Tat! Držite ga! Tat!«

Vasjka je hotel zbežati, pa je že dobil udarec po glavi, da je padel. Toda takoj se je zopet pobral in stekel.

Tekel je skoro dva kilometra, potem se je pa spomnil, da je pozabil svoj suknjič na vrtu. Od jeze bi skoro zakričal. Sedel je v cestni zarez in mislil:

»Ta poklic je treba izmenjati. Biti vlomilec v vili ni lahka stvar. Pri prvem vlamu sem izgubil suknjo. Ne, rajši ostanem žepni tat.«

In počasi se je vrnil v mesto.

VINOCET

teverna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana

nadi
najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.

Zahlevajte ponudbo. — Telefon Štev. 2359.

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Prostora: Ljubljana, Slovenska cesta št. 14, II. nadst.

TISKARNA „MERKUR“

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 25.

TELEFON ŠTEV. 2352.

TELEFON ŠTEV. 2352.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

Od dobrih so najboljši

šivalni stroji in kolesa
z namke

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo.

NOVOST! Šivalni stroj kot: Dam-

ska pisalna miza. — Samo pri

JOSIP PETELINCU

LIUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Pouk v vazenju brezplačen. Tudi na obroke.

15 letna garancija.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

» GROM «

LIUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavija vse v to stroko spadajoče poste najhitreje

in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalinih voz S. G. E. za ekspresno

poštijko.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača
50 par. Za debelo tiskano
pa Din 1.—.

Dober zaslužek

dobi vsakdo (moški in
ženske), ki je pošten in
hoče delati. Priložiti 2
dinarja. »Brezalkoholna
produkcija«, Ljubljana,
Poljanski nasip 10 desno.

Drva - Čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

Širite „Narodni

Dnevnik“.